

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLX. De simonia tam in foro conscientiae, quàm in foro exteriori judicanda, dum eodem tempore resignatio ex vna parte, & venditio prædiorum pretio excessiuo interuenit, & de conuentione ante ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

nominationis fuisset inferum mandatum ad præsentandum, hoc non sufficit ad privandum patrimonium jure suo, cum non fuerit deventum ad actuale præsentationem, & mandatum non effectuum nullius sit considerationis: Lambertin. in dicto tractat. lib. 2. part. 2. in prima questione principali, art. 2. 1. & 2. num. 1. Posito igitur quod iste tertius Consul devenit ad actuale præsentationem coram Episcopo, præsentatio fuit nulla, nec amplius vocem habere potuit pro hac vice.

Deveniendo ad vocem secundi Consulis, cum illa sit destituta auxilio alicujus ex compactionis, non potuit obligare Episcopum ad instituendum illum, quem iste Secundus præsentavit; poterit tamen uti gratificatione in concursu Primi & Secundi Consulis, quorum duorum duntaxat voces sunt considerandæ, ob exclusionem Tertii, qui indignum præsentavit, ut probavimus sup. cap. 18. p. 1. n. 33. & cui gratificationi locus est quando voces sunt æquales, & merita æqualia: nam si unus sit alio dignior, & majoris meriti, Episcopus tenetur illum instituere, nec locus est gratificationi: & si minus dignus fuerit institutus, dignior appellare potuit: teste Barbof. de Episcop. part. 3. allegat. 7. 2. n. 199. 200. & 201.

Denique quoad primum Consulem, ejus etiam vox erat solitaria, & sic duæ aderant voces, vel ad summum tres diversæ, ideo locus fuit gratificationi, ut dictum est; & nisi præsentatus à primo Consule doceret se majoris esse meriti: quia esset de familia fundatoris, & doctior, aliaque concurrerent qualitates, de quibus Barbof. de Episcop. allegat. 7. 2. n. 202. & sequentibus. Hoc enim casu, Episcopus non debuisset gratificari, imò tenebatur illum instituere, ut dictum est; alioquin exclusus potest appellare ab institutione minus digni

CAPVT CLX.

De simonia tam in foro conscientie, quam in foro exteriori judicanda, dum eodem tempore resignatio ex una parte, & venditio prædiorum pretio excessivo intervenit. Et de conventionione ante resignationem facta, à qua partes recesserunt re integra, vel quæ fuit adimpleta tantum ex una parte, utrum ex ea incurratur poena censurarum, & amissionis beneficiorum obtentorum, vel obtinendorum? Et utrum sola simonia conventionalis, maxime confidentialis, subiaceat dictis poenis? Et de resignatione nulliter facta in favorem coram Legato, completa, vel incompleta.

SUMMARIUM.

- 1 Simonia judicium in foro conscientie dependet ex anima, & intentione partium.
- 2 Promittens si est rem temporalem pro beneficio, incidit in crimen simoniae, propter cooperationem ad peccatum, idque in foro conscientie.
- 3 In foro exteriori si est intentio non excusat, quia in eo judicatur tantum de externis.
- 4 De triplici simonia, mentali, conventionali, & reali.
- 5 Simonia recipit suam formalitatem à conventionione,

ita ut res mala sine conventionione præcedenti non inducat simoniam, & contra res bonas, promissa pro beneficio per conventionem præcedentem, illam inducat.

- 6 Simonia conventionalis efficitur realis per receptionem pretii, vel partis ipsius.
- 7 Qui fecit chirographum promissionis rei temporalis resignanti, non incidit in simoniam, si promissa dictus illud laceravit re integra.
- 8 Conventio simonica secundum multorum sententiam non nocet, si non fuit deducta ad effectum.
- 9 Contrarium multi verius esse existimant quia simonia committitur tam promittendo, quam recipiendo.
- 10 Proponuntur varii casus, in quibus simonia incompleta nocet, aut non nocet, ad privationem beneficii.
- 11 Quando agitur de simonia confidentiali, illa dicitur completa per solam promissionem, & ex ea sola infligitur poena privationis.
- 12 Secundum sententiam aliquorum non induitur privatio beneficiorum obtinentium, sed solum obtinendorum.
- Sed contra infra num. 14.
- 13 Si nihil intervenerit nisi solus tractatus, non incurruntur poenæ simoniae.
- 14 Verus est, ex sola simonia conventionali induci privationem, & inhabilitatem, si resignatus solus quanta fuerit, præstet juxta constitutionem apostolicam, idque tam quoad beneficia obtenta, quam in futurum obtinenda.
- 15 Constitutiones Pauli II. & Pii V. sunt contra Gallia, quoad poenæ contra simoniam tunc conventionalem.
- 16 Venditio facta resignanti pretio excessivo non argumentum simoniae.
- 17 Simoniacus potest rehabilitari ad idem, vel ad beneficia, per summum Pontificem, aut titum in Legatione.
- 18 Resignans in favorem coram Legato, licet nullatenus amittit titulum & possessionem si deventum fuerit ad traditionem & possessionem resignatarii.

Proponebatur in facto Franciscum Prioratum quem obtinebat, resignasse: eodemque tempore quoddam sui patrimonii prædium, pretio excessivo, vendidisse, præcedente pacto faciendi venditionem: resignatarius tamen nunquam habuisse intentionem prædium illud sub illo pretio, sed tantum sub ejus vero & legitimo valore acquirendi, attamen pretii partem jam exsolvisse. Ex his dubitabatur primò, utrum dictus resignatarius argui posset de simonia; & per consequens utrum beneficii sui jacturam incurreret. Secundò quibus remediis sibi consulere posset ad evitandam simonis poenam, in utroque foro.

Ad primam quæstionem dixi, quod si negotium in foro poli decidendum sit, nullus melior poterit adeundus est quam proprius ipsius resignatarii conscientia, qui magis scire debet utrum verè habeat mentem, & intentionem simoniam faciendi, aut ad aliquos actus procedendi, ex quibus simonia etiam posset: cap. tua nos 34. de simon. versic. licet amari, ubi dicitur quod licet pacto simonica non appareat, si tamen intentio ocula fuerit, non aliter quam sub illa conditione beneficium dimittendus, incurratur vitium simoniae, quod etiam dixit Bonacina in tract. de simon. q. 1. §. 2. n. 1.

Quamvis autem secundum multorum opinionem

Quæst. & Res benef. Pars III. Cap. CLX. 91

nem, resignatarius si tunc pronitens summam excedentem iustum & legitimum pretium rei venditæ, non incidat in crimen simoniæ; tamen contrariam sententiam veriorum esse existimat Bonac. in d. tr. de simonia, post Navar. & Suarez quem allegat, nempe etiam hoc casu si tunc pronitens, locum esse in foro conscientie crimini simoniæ, ut per cum disp. 1. quæst. 1. num. 5. contra Caetan. & alios quos allegat: quia licet revera qui promittit rem temporalem animo decipiendi resignantem, non sit formaliter simoniacus, & ex intentione formali, & per consequens non videatur ligari censuris contra simoniacos latis, non tamen excluditur quin reus sit simoniæ ob cooperationem ad peccatum simoniæ.

5 In foro autem exteriori sequitur multo magis, si tunc promittentem incidere in crimen simoniæ, nec aliquam excusationem posse prætere, quia forus externus non iudicat de internis, sed solum de externis: ut idem Author profitetur dicto num. 5. versic. in foro tamen externo, & eadem disput. 1. q. 2. num. 8. §. hinc sequitur primò, versic. negandum tamen non est.

4 Et cum triplex sit simonia, nempe mentalis, quæ in sola intentione consistit; conventionalis, quando devotum est ad pactum & conventionem, & realis, quando processum est ad executionem conventionis, vel traditionem pretii; constat in casu isto non tractari de sola mentali, cum devotum fuerit ad conventionem & pactum præcedens;

5 † quia simonia recipit formalitatem à conventionem: & quamvis ageretur de re quæ ex se esset bona, tamen si deducta fuerit ad conventionem, ex ea inducitur simonia, ut per Mohedan. de simon. decis. 1. Ita & contra, super re prohibita & injusta, non præcedente tractatu & conventionem, non potest simonia induci, ut contrarium eadem sit disciplina: Rot. decis. 358. n. 2. part. 2. recent. Ludovif. decis. 517. num. 32. & 33. & decis. 238. num. 9.

6 † Immo constat non tractari de sola conventionali, sed de reali simonia, cum conventio & pactio præcedens de vendendo ultra legitimum pretium, fuerit deducta ad actum per solutionem partis pretii bonorum venditorum, quod resignans recepit; & sic intervenit simonia vera & realis, quæ inducitur per solam receptionem partis pretii, licet totum non fuerit solum: ut per Pyr. Corrad. in praxi dispensat. lib. 5. c. 9. n. 5. & 6.

Sed pone quod ante resignationem resignatarius promiserit resignanti dimittere illi fructus sui beneficii quod resignavit, durante vita ipsius resignantis, sed conventio illa non habuit effectum, quamvis de ea scriptura publica, vel privata facta fuisset; sed resignans aliquot post resignationem diebus mortuus esset, & sic nullos fructus percepisset, nec percipere propter obitum potuisset: ideo quaeritur, utrum iste resignatarius in crimen conscientie, vel simoniæ incidat; cum conventio non fuerit effectuat per traditionem alicuius rei temporalis.

7 Ista quaestio videtur decisiva apud Navar. conf. 48. de simon. alias 33. ubi supponit, quod resignatarius poenitentia ductus chirographum laceravit, agnoscens conventionem hanc esse simoniacam, sed postea resignatio purè & liberè facta fuit, & contra hunc resignatarium liberè, & sine scrupulo beneficii resignationem obtinere potuit, cuius sententiam sequitur, & multis rationibus comprobat Paris. in tractat. de conscientia, q. 39. per totam, ubi hoc ampliat ut locum habeat

quamvis resignans promissionis suæ chirographum resignatio ante resignationem tradidisset: † & generaliter non esse simoniæ locum, quando non fuit completum id, quod fuit deductum in pactum. Quod & Navar. eodem tit. conf. 42. alias 36. observavit; & ipsemet Paris. dicta quæst. 39. n. 19. post Rebuff. conf. 63. num. 13. ubi dicit conventionem super certo beneficio non esse simonicam, quando non est deducta ad effectum: idem Paris. de resignat. lib. 14. q. 7. num. 72. ubi dicit hanc conclusionem esse notandam, quia sæpe occurrit, & secundum eam vidit iudicari.

Verum contrariam regulam proponit ipsemet Paris. eodem lib. 14. quæst. 7. n. 30. versic. Decimus casus, ubi dicit quod si sola addit promissio aliquid temporale dandi pro beneficii allocatione, incurritur simonia; & quod simoniacus est qui promittit, sicut qui dat: allegans Bald. Francum, & Anchar. in cap. 1. de resib. dicens ex sola promissione de dando aliquid temporale pro beneficio consequendo, promittentem esse simoniacum, & privati beneficio, quod consequutus fuit per solam promissionem de dando, ut per Gloss. Abb. & Felin. in cap. tua nos, de simonia.

Vera resolutio huius quaestioni hæc est, ut simonia realis incompleta dicatur, dum ex una parte tantum adimpletur, veluti si tradatur res spiritualis, veluti beneficium, interveniente solo pacto & conventionem absque traditione reali alicuius rei temporalis: completa verò dicatur, dum ex utraque parte devotum fuit ad traditionem, nempe subsecuta fuit resignatio ex una parte, & traditio rei temporalis ex alia, atque ita discordantes Doctorum sententias conciliat Bonacina in dicto tractat. de simon. disput. 1. quæst. 2. num. 5. Sed hæc distinctio non solvit nodum difficultatis: melius ergo Sanch. in consil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 106. n. 4. concludit. Primò, quod quando simonia est incompleta ex utraque parte, quia scilicet nec tradita est res spiritualis, nec pretium, non incurritur excommunicatio, nec alia poenæ contra simoniacos latae, Secundò, quod similiter non incurritur poenæ simoniæ, quando simonia est completa ex parte solius promittentis, quia scilicet dedit pretium, & alter non dedit beneficium. Tertiò, quando conventio fuit completa ex parte promittentis beneficium, quia illud resignavit; sed resignatarius non solvit pretium, tunc dicit verius esse, quod non incurritur poenæ simoniæ, nec resignatarius tenetur dimittere beneficium, sed ad incurrendum poenæ ac obligationem dimittendi beneficium cum fructibus, requiritur simonia completa ex utraque parte, dicens quod ita servat stylus, de cuius dicti veritate mox agemus. † Quarto, in casu proposito cessat

omnis dubitatio, quia agitur de simonia confidentiali, quæ subiacet poenæ & censuris, quamvis nondum sit completa, ut patet ex verbis constitutionis Pii V. ubi etiam sola dimittentis intentione receperit: ut probat Bonacina de simon. disp. 1. quæst. 7. punct. 1. §. 1. num. 4. Sanch. dicto lib. 2. consil. moral. cap. 3. dubit. 106. num. 5. & bene explicat Paris. in tractat. de conscientia, quæst. 1. num. 156. ubi dicit confidentiam adimpleri per solam promissionem, & sic interpositionem fidei, cum tota in fide sit posita: & num. 159. ubi dicit quod eo ipso quod quis accepit beneficium in confidentiam, antequam impleat quod promissit, est ipso iure excommunicatus, & ipso iure tollatio ei facta, est nulla, & tenetur resignatarius ad restitutionem omnium fructuum quos percipit; quamquam etiam cessante confiden-

tia, incutit pœnam privationis beneficiorum, *ibid.* Paris. existimet, allegando ad hoc *decisio* em Putei 80. & Veralli *decis.* 201. *part.* 1. Sed istæ decisiones hoc solum concludunt, quod ille qui commisit simoniam conventionalem, est inhabilis ad obtinenda beneficia in futurum, nisi fuerit dispensatus? Sed non privatur beneficiis jam obtentis, & ipsemet Parisius loquitur tantum de inhabilitate ad obtinenda beneficia in futurum: casus autem propositus per Navarr. *dicto* *conf.* 48. procedere possit etiam in simonia confidentiali, si te ipsa ante resignationem factam partes recessissent à conventionione, lacerando chirographum, vel cancellando instrumentum: quia solus tractatur, ut ostendit Paris. *dicta* *quest.* 39. *num.* 6. & multis sequentibus.

¶ Cæterum quæ dicta sunt de inhabilitate ad futura beneficia, juxta dictas decisiones Putei 80. lib. 2. & Veralli *decis.* 206. *part.* 1. quas etiam ita, ut mox dictum est, explicat Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 15. *num.* 70. non transit sine difficultate in terminis juris communis: cum multi existant solam simoniam conventionalem sufficere ad pœnam privationis, si collatio, vel resignatio sequuta fuerit, quamvis nulla adhuc rei temporalis traditio interveniret, ut fuscè ostendit Garc. *de benefic.* *part.* 8. *cap.* 1. *num.* 20. & multis sequentibus. & Rota sequitur illam opinionem, quod ob solam simoniam conventionalem incuratur pœna inhabilitatis, etiam ad obtinenda in futurum beneficia, propter constitutiones Apostolicas Pii V. Duran. *decis.* 237. *num.* 14. & ex constitutione Pauli II. in *extravag.* cum *deestabile*, de *simonia*. Sed tamen in Senatu Tolosano judicatur, quod si sola interveniret conventionalis simonia, possessio triennalis pacifica suffragatur proviso: Maynard. lib. 5. *cap.* 5. & diximus *part.* 1. *cap.* 85. *num.* 59.

Redeundo ad quæstionem principalem propositam, concludendum est, quod si nulla præcessisset conventio, sed simpliciter facta fuisset venditio prædicti, eodemque tempore resignatio beneficii facta fuisset, ex sola temporis brevitate, & actu correspondentia non posset oriri præsumptio simoniæ vel confidentiæ, cum resignatio & venditio suas causas habeant distinctas & separatas, ut decisum fuit apud Putem *decis.* 171. aliis 167. lib. 2. & præcisè in casu venditionis & resignationis simul factæ decisum reperitur apud Mohedan. *dec.* 5. de *simonia*. Idemque de locatione, & resignatione deciditur apud Butar. *decis.* 445. *n.* 4. & apud Rotam in *recentiorib.* *decis.* 418. *n.* 4. *part.* 1.

Nisi tamen magnus excessus in pretio contrarium suaderet, ut testatur Put. *decis.* 489. aliis 490. in *una* *Abulen.* *num.* 2. lib. 2. ubi dicitur judicandum esse pro simonia, si magna sit excessivitas pretii, arbitrio judicis.

Advertendo tamen quod cum tria sint rerum pretia, magnum scilicet, parvum, & mediocre; nulla potest sinistra desumi intentio ex pretii excessu, si in uno ex tribus non adsit aliqua proportio, quia pretia rerum non constituentur in indivisibili, sed aliquam habent latitudinem: Covarr. lib. 2. *variar.* *resol.* *cap.* 3. *num.* 1.

Et ex prædictis sequitur *primò*, quod si in foro exteriori probetur præcedens conventio circa venditionem factam pretio excessivo, pro obtinenda resignatione beneficii, & postea subsequuta sit resignatio, beneficium erit impetrabile ex capite simoniæ, quamvis sola adsit conventio executioni demandata per resignantem, & tradentem rem spiri-

tualem, & sic conventio fuerit impleta ex una parte tantum: tum ex eo quod agitur de simonia confidentiali, ut *suprà* dictum est; tum etiam ex constitutionibus prædictis Pauli II. & Pii V. quas etiam in Gallia observari, & receptas esse testatur Thoveau in *constitut.* *Reg.* lib. 4. tit. 2. *art.* 1. in verbo, *des peines indites par les saints decret.* Bonchiet in *summa* *benefic.* in verbo, *Simonie*, column. 3. versic. *la collation faite*, Moderni Aqueses in *trist.* de *benefic.* lib. 3. tit. 18. *num.* 18. Petr. Gregor. in *trist.* *tit.* *rei benefic.* *cap.* 26. *num.* 1. versic. *intelligitur quoque*.

Sequitur *secundò*, quod si nihil aliud probetur, possit præter correspondentiam venditionis, & resignationis, præsumptam ex vicinitate temporis, non probata conventionione præcedenti, beneficium non erit impetrabile, nec inducta simonia in foro exteriori: ex Mohedan. *dicta* *decis.* 5. de *simonia*, præ tamen in pretio magnus adesset excessus, ut *suprà* dictum est, ex Put. *dicta* *decis.* 479. aliis 490. lib. 2.

Ad secundam quæstionem breviter respondetur, quod si simonia esset completa, vel talis ex qua quædam esset censuris, recurrendum est ad absolutiorem, & condonationem fructuum perceptorum, & rehabilitationem ad obtinendum idem beneficium, cum expressione qualitatis beneficii, & valoris fructuum perceptorum: quæ omnia obtineri poterunt in Vrbe, vel in Legatione, vigore *litterarum* dictæ Legationis.

In consequentiam verò eorum, quæ *suprà* dicta sunt, quod si simonia esset completa, vel incompleta, dicta sunt, concludendum est in simili casu, quod si resignatio non abdicatoria, sed in favorem facta fuerit in Legatione (quæ sine dubio in Gallia non admittitur), postea resignatarius vigore provisionis inde liquidatæ, beneficii resignati possessionem adeptus fuerit, tunc absque alia privatione vel sententia, potest Ordinarius conferre illud beneficium tanquam vacans per resignationem, quam Galli simoniam vocant, & executionem de facto subsequens, quia illa executione facti transit in meram abdicatorem vitio infectam, quæ non purgatur, sed magis augetur, & originaliter insicit titulum & possessionem usurpantiæ. Et cum resignans possessionem dimiserit cum effectu, antiquus titulus ingnantis durare non potest; & sic potest Ordinarius conferre: conditio enim suspensiva, sub qua resignatio facta erat, desinit per executionem de presenti consummatam: *l. sub conditione*, in *fin.* *et* *Gloss.* ult. *ff. de solut. l. doris fructus*, *ff. de usucap. sequenti*, *ff. de jur. dot. l. 1. versic. si tamen*, *ff. de usucap. pro dote*: cum enim resignatio vitiosa, fuerit completa per traditionem possessionis; necesse est, resignantem ex tali vitio amisisse suum beneficium, & instar simoniæ conventionalis, quam per traditionem rei spiritualis compleri, & in realem transire superius ostendimus. Quod etiam probatur ex notariis per Peleum *ad reg. Cancell.* *c.* 4. *versic. per resignationem in favorem*, *fol.* 12. cum *versic. sequens*, ubi dicitur, eum qui resignavit in favorem in manu non habentis potestatem, iterum ante possessionem dimissum, & sic re integra, posse resignare simpliciter apud Ordinarium, vel in favorem apud Summum Pontificem; sed tunc debere mentionem facere de priori resignatione nulliter facta. Quæ de re scripsimus *suprà*, *p.* 1. *cap.* 3. ubi tractavimus, quando possit Ordinarius conferre idem beneficium, quod prius nulliter contrahatur.